

การใช้อุณาคลงท่าย ดี เปรียบเทียบกับ สิ โดยผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่¹

สุมินตรา มาคล้าย²

(Received: May 27, 2021; Revised: July 17, 2021; Accepted: July 27, 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์หน้าที่การสื่อสารของอุณาคลงท่าย ดี จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ และศึกษาการใช้ ดี ของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ในส่วนแรกผู้วิจัยเลือกการปรากฏของ ดี ในหมวดบันเทิงคดี จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ดี มีหน้าที่การสื่อสารทั้งหมด 4 ประการ ได้แก่ ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ ทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น แสดงความไม่สนใจหรือไม่พอใจในเรื่องที่กำลังสนทนา และเกริ่นนำหัวเรื่องที่มีความขัดแย้ง เมื่อเปรียบเทียบกับหน้าที่ของ สิ ในงานวิจัยของ Maklai (2016) พบว่าอุณาคท่ายทั้งสองมีหน้าที่ใกล้เคียงกันมาก ยกเว้นหน้าที่ในการทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่นเมื่อผู้พูดต้องการแสดงว่าตนรู้ทันผู้ฟัง ซึ่งไม่พบการใช้ ดี จึงมีความเป็นไปได้สูงว่า ดี เป็นรูปแปรหนึ่งของ สิ และสามารถใช้แทนกันได้แทบทุกบริบท งานวิจัยส่วนที่สองศึกษาการใช้ ดี ของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่จำนวน 20 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ เพศชาย 10 คน และเพศหญิง 10 คน มีการแสดงบทบาทสมมติ 10 สถานการณ์ ซึ่งออกแบบตามผลการวิเคราะห์ส่วนแรก ผลการวิจัยพบว่าทั้งสองกลุ่มใช้ ดี ในความถี่และความหลากหลายไม่แตกต่างกัน โดยพบหน้าที่ 2 ประการ ได้แก่ ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจและทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น ทั้งนี้ไม่พบหน้าที่ของ ดี เพื่อแสดงความไม่สนใจหรือไม่พอใจในเรื่องที่กำลังสนทนา และเพื่อเกริ่นนำหัวเรื่องแบบที่มีความขัดแย้ง ทั้งสองหน้าที่ยังพบความถี่การปรากฏน้อยในคลังข้อมูลภาษา ซึ่งอาจเป็นเพราะบริบทสถานการณ์ค่อนข้างเฉพาะและไม่พบในชีวิตประจำวันบ่อยนัก ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าปัจจัยเรื่องเพศไม่มีผลต่อการใช้อุณาคลงท่าย

คำสำคัญ: อุณาคลงท่ายในภาษาไทย, คลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ, หน้าที่การสื่อสาร, ผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่

¹ งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัย “การใช้อุณาคลงท่าย “ดี” ของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ งบประมาณปี พ.ศ. 2561

² อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อีเมล: sumintr.m@cmu.ac.th

The Use of the Thai Final Particle *di* Compared to *si* by Native Thai Speakers³Sumintra Maklai⁴**Abstract**

The study aims to analyze communicative functions of the final particle *di* in Thai National Corpus (TNC) and to investigate the use of *di* by native Thai speakers. The first part involves the functions of *di* in the fiction genre of TNC, including to increase an authority, to firm an utterance, to show no interest or dissatisfaction regarding the topic of conversation, and to mark a contradicted topic. These functions are mostly aligned with the communicative functions of *si* in Maklai (2016). The only difference was that *si* occurred in the context where a speaker knew what was going on with a hearer. Therefore, it is possible that *di* is one of the variations of *si*, and they can be used interchangeably in almost every context. The other part of the study concerns the use of *di* from 20 native Thai speakers divided into two groups, i.e., 10 males and 10 females. The tool was a role-play of 10 situations, based on the findings in the first part. The results show that there was no difference in the use of *di* between the two groups. That is, they employed this final particle to serve the two functions: to increase an authority and to firm an utterance. On the other hand, the other two, i.e., to show no interest or dissatisfaction regarding the topic of conversation and to mark a contradicted topic, were not used. These two functions were found with low frequency compared to the prior two functions in TNC, and they appeared in some specific contexts not typically seen in daily communication. Moreover, the gender difference tended to not affect the use of *di*.

Keywords: Thai final particles, Thai National Corpus (TNC), communicative functions, native Thai speakers

³ This paper is part of the research project “The Use of the Thai Final Particle “di” by Native Thai Speakers,” supported by Faculty of Humanities fund, Chiang Mai University (the fiscal year 2018).

⁴ Lecturer, Department of English, Faculty of Humanities, Chiang Mai University Email: sumintra.m@cmu.ac.th

บทนำ

อนุภาคลงท้าย (Final particles) เป็นหน่วยภาษาที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของถ้อยคำ (Prasithrathsint, 2010) และเป็นลักษณะเฉพาะประการหนึ่งของภาษาไทย Bhamoraput (1972) เสนอว่าอนุภาคลงท้ายแตกต่างจากคำชนิดอื่นในภาษาไทย กล่าวคือ อนุภาคลงท้ายไม่นิยมนำมาใช้ในภาษาเขียนแบบเป็นทางการ ถึงแม้จะไม่มีอนุภาคลงท้ายปรากฏในประโยค ประโยคนั้นยังคงถูกไวยากรณ์ และอนุภาคลงท้ายไม่มีความหมายประจำคำที่ตายตัว เพราะความหมายของอนุภาคลงท้ายเกี่ยวเนื่องและเชื่อมโยงกับความหมายของประโยคทั้งประโยคที่อนุภาคลงท้ายนั้นๆ ปรากฏ ถึงแม้อนุภาคลงท้ายจะมีความสำคัญในทางไวยากรณ์ไม่เท่ากับคำชนิดอื่นๆ ในภาษาไทย แต่การใช้อนุภาคลงท้ายมีความสำคัญในการสื่อสารจริง เนื่องจากการใช้อนุภาคลงท้ายอย่างเหมาะสมจะช่วยให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพ ราบรื่น และเป็นธรรมชาติ

นอกจากนั้นการปรากฏของอนุภาคลงท้ายต่างๆ ในภาษาไทยยังสะท้อนให้เห็นว่าภาษามีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เช่น ปัจจุบันมีการใช้อนุภาคลงท้าย *เซียว* น้อยลงในกลุ่มผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่เมื่อเปรียบเทียบกับในอดีต จากการสังเกตและสอบถามนักศึกษาที่ผู้วิจัยเคยสอนหลายๆ รุ่นพบว่า กลุ่มผู้พูดที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ไม่ค่อยพบการใช้อนุภาคลงท้าย *เซียว* และผู้พูดบางคนอาจจะไม่รู้จักอนุภาคลงท้ายดังกล่าวแล้ว การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยสู่ยุคแห่งเทคโนโลยี และการสื่อสารออนไลน์ส่งผลให้เกิดการใช้ภาษาแบบใหม่มากขึ้นด้วยเช่นกัน Panyametheekul and Rusawaeng (2017) ให้อตัวอย่างการใช้ภาษาในสื่อออนไลน์ที่ไม่ตรงตามวิภาษามาตรฐาน เช่น การใช้สระเสียงยาวและดัดแปลงรูปให้ตรงกับเสียงวรรณยุกต์จาก *คะ* ไปเป็น *คัว* หรือ *นะ* เป็น *นิว* การเปลี่ยนเสียงพยัญชนะท้ายจาก *ครับ* ไปเป็น *ครัช* หรือการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะควบและสระสั้นยาวจาก *ครับ* เป็น *ฮับ* ความหลากหลายดังกล่าวนี้ยังเกี่ยวข้องกับเพศและวัยของผู้ใช้ภาษาไทย

ในขณะเดียวกันพบข้อสังเกตที่น่าสนใจจากงานวิจัยของ Maklai (2016) ที่ศึกษาการรับอนุภาคลงท้าย *นะ* และ *สิ* ของผู้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองเปรียบเทียบกับผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ กล่าวคือ ผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* ในบริบทและในถ้อยคำที่ใกล้เคียงกับการปรากฏของอนุภาคลงท้าย *สิ* เช่น ในสถานการณ์ที่ผู้พูดมั่นใจว่าจังหวัดเชียงใหม่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร ผู้พูดกล่าวว่า *โหย แก้วบ้าเปล่า 700 กิโลเมตร แปปเดียวเอง มันต้องใกล้กันดิอะ* อาจสังเกตได้ว่าผู้พูดต้องการทำให้ถ้อยคำที่พูดหนักแน่นขึ้นเพื่อให้ผู้ฟังเชื่อในสิ่งที่ตนกำลังสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *สิ* แต่ผู้พูดกลับเลือกใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* แทน และจากการสืบค้นข้อมูลเบื้องต้นจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ (Thai National Corpus: TNC) ไม่พบการปรากฏของอนุภาคลงท้าย *ดิ* ในคลังข้อมูลภาษาไทยในหมวดบันเทิงคดี (Fiction) ก่อนปี พ.ศ. 2541 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อนุภาคลงท้ายดังกล่าวเพิ่งนำมาใช้เมื่อไม่นานมานี้ หากเทียบกับอนุภาคลงท้าย *สิ* ที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษาไทยในหมวดบันเทิงคดีครั้งแรกในปี พ.ศ. 2519

ผู้วิจัยเคยศึกษานำร่องกับผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแรกเป็นผู้ให้ข้อมูลในช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 40 คน และกลุ่มที่สองเป็นผู้ให้ข้อมูลในช่วงอายุ 50-60 ปี โดยให้เลือกตอบจากตัวเลือกในแบบสอบถามออนไลน์ว่าจะเลือกใช้อนุภาคลงท้าย *สิ* หรือ *ดิ* ในสถานการณ์ที่ดัดแปลงมาจากสุมินตรา มาคล้าย (2559) ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ใช้ทดสอบการใช้อนุภาคลงท้าย *สิ* จำนวน 10 ข้อ พบว่าผู้ให้ข้อมูลกลุ่มอายุ 20-30 ปี ส่วนใหญ่เลือกใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* มากกว่าอนุภาคลงท้าย *สิ* ตรงกันข้ามกับผู้ให้ข้อมูลกลุ่มอายุ 50-60 ปีที่เลือกใช้อนุภาคลงท้าย *สิ* มากกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์หน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *ดิ* ในภาษาไทยจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ และเพื่อศึกษาการใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* ของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ซึ่งผลการวิจัยสามารถโยงไปสู่ประเด็นอภิปรายว่าอนุภาคลงท้ายนี้มีความสัมพันธ์อย่างไรกับอนุภาคลงท้าย *สิ* และหากอนุภาคลงท้าย *ดิ* เป็นรูปแบบรูปหนึ่งของการเลือกใช้อนุภาคลงท้าย *สิ* งานวิจัยนี้จะช่วยอธิบายว่าอนุภาคลงท้าย *ดิ* และ *สิ* มีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร อีกทั้งยังเป็นการยืนยันปรากฏการณ์ของการเปลี่ยนแปลงของภาษาที่พบจากการปรากฏในคลังข้อมูลได้ด้วยเช่นกัน

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

อนุภาคลงท้ายถือเป็นลักษณะภาษาเฉพาะพื้นที่ (areal features) ที่โดดเด่นในกลุ่มภาษาแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่พบการใช้อนุภาคลงท้าย โดยอนุภาคลงท้ายในภาษาไทยเป็นหน่วยทางภาษาที่ไม่มีความหมายประจำรูปภาษาเหมือนกับคำเนื้อหาต่างๆ (content words) เช่น คำนาม คำกริยา คำขยาย เป็นต้น นอกจากนี้อนุภาคลงท้ายยังไม่ปรากฏหน้าที่ทางไวยากรณ์ที่ชัดเจน แต่ส่วนใหญ่มักพบการใช้อนุภาคลงท้ายในภาษาพูดหรือภาษาเขียนที่ไม่เป็นทางการ อนุภาคลงท้ายมักพบในตำแหน่งท้ายของประโยค วลี หรือคำ และมีหน้าที่ในการแสดงคำถามของผู้พูด ความสุภาพหรือไม่สุภาพ ความใกล้ชิดหรือห่างเหิน สถานภาพระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง เจตนาท่าที หรืออารมณ์ ความรู้สึก และทัศนคติของผู้พูดภาษาไทย (Bhamoraput, 1972; Peyasantiwong, 1981; Panupong, 1998; Anchaleenukoon, 2009; Phanthumeta, 2010; Maklai, 2016)

ปัจจุบันพบการใช้อนุภาคลงท้ายในภาษาไทยจำนวนมากกว่า 20 อนุภาค Peyasantiwong (1981) ได้แบ่งอนุภาคลงท้ายในภาษาไทยออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ อนุภาคลงท้ายแสดงสถานภาพ (status particle) เป็นอนุภาคลงท้ายที่บ่งชี้สถานภาพทางสังคม ความใกล้ชิดสนิทสนม เพศ และระดับความเป็นทางการของคู่สนทนา เช่น *คะ ครี๊ยะ ยะ อะ* เป็นต้น อนุภาคลงท้ายแสดงคำถาม (question particle) เป็นอนุภาคลงท้ายที่มักพบในประโยคแสดงคำถาม เช่น *หรือเปล่า ไหม หรือไม่* เป็นต้น และอนุภาคลงท้ายแสดงมาลา (mood particle) เป็นอนุภาคลงท้ายที่ช่วยแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติ รวมถึงเจตนาของผู้พูด เช่น *นะ สิ เกอะ ละ* เป็นต้น

Iwasaki and Ingkaphirom (2009) ยังแบ่งประเภทอนุภาคลงท้ายแสดงมาลาออกเป็น 3 ประเภทย่อย ตามการปรากฏของอนุภาคลงท้ายในประโยคประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม หรือประโยคคำสั่ง ได้แก่ อนุภาคลงท้ายทั่วไป (general particle) คือ พบการปรากฏของอนุภาคลงท้ายประเภทนี้ได้ในทุกประเภท เช่น *นะ สิ เลย* เป็นต้น อนุภาคลงท้ายที่เกี่ยวกับการรับส่งข้อมูลระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง (information-oriented particle) ที่มักปรากฏเฉพาะในประโยคบอกเล่าและคำถามเท่านั้น เช่น *หรือไง นี่ ใจ ละ มั้ง* เป็นต้น และอนุภาคลงท้ายมุ่งเน้นการกระทำ (action-oriented particle) จะพบได้ในประโยคคำสั่งเท่านั้น คือ อนุภาคลงท้าย *เกอะ*

Phanthumeta (2010) จัดกลุ่มทางไวยากรณ์ของอนุภาคลงท้ายเหล่านี้ในฐานคำเสริมที่แทรกอยู่ในโครงสร้างภาษาเพื่อสื่อเจตนาท่าทีของผู้พูด ได้แก่ คำบอกมาลา คำบอกคำถาม และคำบอกสถานภาพ ข้อสังเกตที่น่าสนใจ คือ มีการใช้รูปแบบต่างกันตามลักษณะการสื่อสาร คำบอกมาลา *นะ* มีรูปแบบ *นะ นะ นาน่า* เช่น *ไปเดี๋ยวนี้นะ* ใช้เพื่อสั่งหรือบังคับ และ *อย่าได้อันนี้* *ขึ้นดีจะถูกตีเปล่าๆ* ใช้เพื่อปลอบโยนหรือเกลี้ย

กลุ่ม ในขณะที่เดียวกันสามารถนำคำเสริมมาซ้อนกันเพื่อแสดงเจตนาเฉพาะบางอย่าง เช่น *น้องไปเถอะนะ* ใช้เพื่ออ่อนน้อม

การทบทวนวรรณกรรมข้างต้นจึงแสดงให้เห็นลักษณะและประเภทของอนุภาคลงท้ายในภาษาไทย ซึ่งพบตำแหน่งการปรากฏและบริบทสถานการณ์การสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป อนุภาคลงท้ายมีความสำคัญยิ่งในการสื่อสารโดยเฉพาะในภาษาพูด โดยช่วยทำให้การสื่อสารในภาษาไทยมีประสิทธิภาพ ราบรื่น และเป็นธรรมชาติ

ปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอนุภาคลงท้าย *ดิ* ในภาษาไทย แต่จากการสืบค้นข้อมูลจากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ ในพระราชบัญญัติของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า *ดิ* เป็นอนุภาคลงท้ายที่อยู่ในตำแหน่งท้ายประโยค วลี หรือคำ ในหมวดบันเทิงคดี (fiction) โดยปรากฏหลังจากปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นไป และจากงานวิจัยของ Maklai (2016) ที่ศึกษาจากการใช้ออนุภาคลงท้าย *นะ* และ *สิ* ของผู้เรียนภาษาไทยเป็นภาษาที่สองเปรียบเทียบกับผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ พบการปรากฏของอนุภาคลงท้าย *ดิ* ของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่หลายครั้ง และอนุภาคลงท้ายดังกล่าวมักปรากฏในบริบทที่ใกล้เคียงกับการปรากฏอนุภาคลงท้าย *สิ* ในภาษาไทย การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับอนุภาคลงท้าย *สิ* ในภาษาไทยจึงจำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยนี้

Bhamoraput (1972) จัดอนุภาคลงท้าย *สิ* อยู่ในประเภทอนุภาคลงท้ายแสดงการเน้นย้ำหรือตักเตือน (hortative particle) เช่น *ตอนนี้คงเริ่มยุ่งเรื่องเรียนแล้วสินะ* และ *จริงสิ* เป็นต้น ส่วนนวรรณ Phanthumeta (2010) เสนอว่าอนุภาคลงท้าย *สิ* ปรากฏท้ายประโยคเพื่อแสดงเจตนาบอกให้ทำ กล่าวคือ ผู้พูดเป็นคนสั่ง แนะนำ หรือชักชวนผู้ฟัง เช่น *เปิดหน้าต่างสิ* และแสดงเจตนาแจ้งให้ทราบ ซึ่งเป็นการตอบรับคำพูดของผู้ร่วมสนทนา เช่น ผู้พูดถามว่า *พรุ่งนี้คุณจะไปด้วยกันไหม* ผู้ฟังจะใช้ออนุภาคลงท้าย *สิ* เพื่อตอบรับว่า *ไปสิ* เป็นต้น นอกจากนี้ยังใช้เพื่อคาดคะเน เช่น *ข้างนอกน้ำคงท่วมสิ* และกล่าวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นหรือเพ็งคิดขึ้นได้ ซึ่งมักปรากฏคู่กับอนุภาคลงท้าย *แล้ว* เช่น *ฝนตกแล้วสิ* เป็นต้น อนุภาคลงท้าย *สิ* ยังสามารถใช้เพื่อแย้งคำพูดก่อนหน้าของผู้ร่วมสนทนา เช่น ผู้พูดพูดว่า *เขาคงไม่มาละมั้ง* ผู้ฟังกล่าวแย้งกลับมว่า *มาสิ* เป็นต้น Noss (1964, as cited in Cooke, 1989) พบหน้าที่ของอนุภาคลงท้าย *สิ* ที่สอดคล้องกับ Bhamoraput (1972) อยู่ 2 ประการ คือ ใช้ออกคำสั่งเพื่อก่อให้เกิดการกระทำที่บุคคลนั้นยังไม่ได้กระทำหรือบุคคลนั้นกำลังทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องให้ถูกต้องเหมาะสม และใช้เพื่เน้นย้ำถ้อยคำเพื่อให้ผู้ฟังเห็นด้วย Iwasaki and Ingkaphirom (2009) เสนอว่าอนุภาคลงท้าย *สิ* สามารถใช้ยืนยันแบบหนักแน่น (authoritative confirmation) เช่น *คราวนี้จะมีปัญหามากมายสิ* ซึ่งอยู่ในบริบทที่ผู้พูดยืนยันข้อมูลให้ผู้ฟังได้รับรู้ หรือในบริบทที่ผู้ฟังตอบคำถามของผู้พูด เช่น ผู้พูดถามว่า *วันศุกร์ไปเที่ยวกันไหม* ผู้ฟังตอบว่า *ไปสิ*

งานวิจัยของ Cooke (1989) ศึกษาหน้าที่ของอนุภาคลงท้ายในภาษาไทย โดยมุ่งเน้นที่รูปแบบของอนุภาคลงท้าย *สิ* ซึ่งมีทั้งหมด 6 รูป ได้แก่ /si/ /sii/ /si/ /sii/ /si/ และ /sii/ ในภาพรวมรูปแบบต่างๆ ใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ไม่แตกต่างกัน คือ ความคาดหวัง ไม่ว่าจะเป็นความคาดหวังของผู้พูดหรือการตอบเพื่อสนองความคาดหวังของผู้ฟัง ทั้งนี้พบวัตถุประสงค์ 5 ประการ ได้แก่ (1) การใช้ในถ้อยคำที่ก่อให้เกิดการกระทำ (action-inducement utterances) เนื่องจากผู้พูดคาดหวังให้ผู้ฟังกระทำตามสิ่งที่ตนพูด ซึ่งพบในประโยคคำสั่ง ประโยคขอร้อง ประโยคเชื้อเชิญ และประโยคชี้แนะ เช่น *ฟังสิเพราะดี* (2) การใช้เพื่อตอบคำถาม (answers to questions) เป็นการตอบสนองความคาดหวังของผู้ถามคำถามก่อนหน้า เช่น ผู้พูดถามว่า *คุณคิดว่าเขาจะมาไหม* ผู้ฟังตอบว่า *มาสิ* (3) การใช้เพื่อตอบคำถามในประโยคที่ไม่ได้เป็นประโยคคำถามแต่เป็น

ประโยคที่ต้องการความคิดเห็น (responses to question-raising statements) เช่น ผู้พูดพูดว่า *ฉันว่าวันนี้ฝนท่าจะไม่ตก* ผู้ฟังตอบกลับมาว่า *ตกซี* (4) การใช้เพื่อตีความหรือสรุปความจากถ้อยคำที่ผู้พูดได้กล่าว (inferential statements) เช่น *ข้างนอกถนนตอนนี้รถติดอีกสิ* และ (5) การใช้เพื่อแสดงข้อมูลหรือความรู้ใหม่แก่ผู้ฟังที่ยังไม่รู้ (statements noting new information) เช่น *คุณบุญมีจะแต่งงานแล้วสิ*

ในขณะที่เดียวกันพบหน้าที่การสื่อสารของรูปแปรแต่ละรูปที่แตกต่างกันดังนี้ /si/ และ /sii/ หมายถึงการไม่ข้องเกี่ยวกับสิ่งที่พูด /si/ หมายถึงการชี้เฉพาะเจาะจงในสิ่งที่ตนพูด /sii/ หมายถึงการชักจูงผู้ฟัง /si/ หมายถึงผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำการบางสิ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้พูด และ /sii/ หมายถึงการชักจูงผู้ฟังและต้องการให้ผู้ฟังกระทำการบางสิ่งเพื่อตอบสนองสิ่งที่ผู้พูดต้องการ

งานวิจัยของ Maklai (2016) พบหน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *สิ* ทั้งหมด 4 ประการ ได้แก่ การทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ เช่น *อย่าอึดอย่างนั้นสิ* การทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น ซึ่งปรากฏในสองบริบทคือ บริบทที่ผู้พูดต้องการกล่าวแย้งคำพูดของผู้ร่วมสนทนา เช่น ผู้พูดกล่าวว่า *เราไม่มีอะไรจะต้องคุยกัน* ผู้ฟังกล่าวตอบ *มีสิ* และบริบทที่ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังรู้ว่าตนเองรู้ทัน เช่น *นึกว่าฉันจะหลงกลเธอนั่นสิ* หน้าที่การสื่อสารถัดมา คือ การแสดงให้เห็นว่าผู้พูดไม่มีความสนใจร่วม ซึ่งมักจะเกิดกับวลี *ไม่รู้สิ* เช่น *ไม่รู้สิ สงสัยต้องถามคนที่บัญญัติขึ้นมาซะละมั้ง* และการเกริ่นนำหัวเรื่องแบบแย้ง เช่น *เขาสิ ต้องมาจับฉั้ว* เป็นต้น นอกจากนี้ งานวิจัยของ Maklai (2016) ยังพบการใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* ที่อาจจะเป็นรูปแปรของอนุภาคลงท้าย *สิ* แต่เนื่องจากขอบเขตของงานวิจัยไม่ได้รวมการศึกษาถึงรูปแปร หรืออนุภาคลงท้ายที่อาจจะเป็นรูปแปรของอนุภาคลงท้าย *นะ* และ *สิ* การค้นพบนี้จึงเป็นเพียงข้อเสนอแนะเพื่องานวิจัยในอนาคต (Maklai, 2016. p. 242) ดังนั้น งานวิจัยนี้จึงสนใจที่จะศึกษาหน้าที่การสื่อสารและการใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* เพื่อที่จะสามารถอธิบายได้ว่าอนุภาคลงท้าย *ดิ* เป็นรูปแปรของอนุภาคลงท้าย *สิ* หรือไม่

กล่าวโดยสรุป ผู้พูดมักจะใช้อนุภาคลงท้าย *สิ* เพื่อแสดงการยืนยันหนักแน่นของข้อมูล (Bhamoraput, 1972; Iwasaki & Ingkaphirom, 2009; Phanthumeta, 2010; Maklai, 2016) การแสดงคำสั่งหรือทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ (Phanthumeta, 2010; Maklai, 2016) การแย้งคำพูดก่อนหน้าของผู้ร่วมสนทนา (Phanthumeta, 2010; Maklai, 2016) การศึกษาเกี่ยวกับอนุภาคลงท้าย *สิ* จึงเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดเบื้องต้นเพื่อวิเคราะห์หน้าที่และบริบทสถานการณ์การสื่อสารของการใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* จากคลังข้อมูลภาษาไทยและผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยคัดเลือกข้อมูลจากการปรากฏของอนุภาคลงท้าย *ดิ* ในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติช่วงเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-ปัจจุบัน โดยเลือกค้นหาในหมวดบันเทิงคดี เนื่องจากอนุภาคลงท้ายมักจะปรากฏในภาษาพูดหรือภาษาแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งตัวบทประเภทดังกล่าวเปรียบเสมือนการจำลองปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวละครในบริบทสถานการณ์หนึ่งๆ ภายในโลกของกระบวนการรู้คิด (Emmott, 1997; Werth, 1999, as cited in Worathamrong, 2015)

เกณฑ์การคัดเลือกข้อมูลในส่วนนี้ คือ (1) อนุภาคลงท้าย *ดิ* ต้องไม่ปรากฏร่วมกับอนุภาคลงท้ายอื่นๆ เช่น *เธอก็มากับฉันเลยดิ* ประกอบด้วยอนุภาคลงท้าย *เลย* และ *ดิ* ถ้อยคำนี้จะไม่นำมาวิเคราะห์ เนื่องจากหน้าที่การสื่อสารที่ได้นั้นอาจจะไม่ใช่หน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *ดิ* เท่านั้น แต่เป็นการรวมหน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *เลย* ไว้ด้วย (2) อนุภาคลงท้าย *ดิ* ต้องปรากฏในตำแหน่งท้ายประโยค ท้ายวลี หรือท้ายคำ และ (3) ถ้อยคำที่ปรากฏอนุภาคลงท้าย *ดิ* จะต้องไม่เป็นวลีเฉพาะ (fixed phrase) เช่น *จริงดิ ไม่น่า*

เชื่อ ในถ้อยคำนี้ *ดิ* ปรากฏร่วมกับ *จริง* แล้วเกิดความหมายใหม่ ใช้เพื่อแสดงความสงสัยใคร่รู้ หรือการถามซ้ำ จึงทำให้ไม่สามารถใช้ถ้อยคำนี้มาวิเคราะห์หาหน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *ดิ* ได้ Maklai (2016) เสนอว่า ในการพิสูจน์วิเศษเฉพาะ หากแยกอนุภาคลงท้ายออกจากถ้อยคำแล้ว ความหมายของถ้อยคำนั้นๆ จะต้องคงความหมายเดิมจึงจะไม่ใช่วิเศษเฉพาะ ผลจากการสืบค้นพบว่า มีจำนวนถ้อยคำที่ปรากฏอนุภาคลงท้าย *ดิ* ทั้งหมด 597 ถ้อยคำ แต่เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ทั้งสามข้อข้างต้น พบว่ามีจำนวนถ้อยคำที่เข้าเกณฑ์มีเพียง 164 ถ้อยคำ

ถ้อยคำทั้งหมดที่ได้จะนำมาวิเคราะห์หาหน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *ดิ* โดยการตัดอนุภาคลงท้าย *ดิ* ออกจากถ้อยคำเพื่อวิเคราะห์ความหมาย และการเพิ่มอนุภาคลงท้าย *ดิ* กลับเข้าไปใหม่ในถ้อยคำเดิมเพื่อวิเคราะห์ว่าอนุภาคลงท้าย *ดิ* ทำหน้าที่การสื่อสารอย่างไรในถ้อยคำนั้นๆ ยกตัวอย่างเช่น

(1) A: เธอจะไปงานวันเกิดของจอยมัย

B: ไปดิ

หากตัดอนุภาคลงท้าย *ดิ* ออกจากถ้อยคำของ B ใน (1) จะพบว่าถ้อยคำนั้นยังคงสื่อความหมายเดิมว่า B จะไปงานวันเกิดของคนชื่อจอย แต่เมื่อใส่อนุภาคลงท้าย *ดิ* กลับเข้าไปในถ้อยคำเป็น *ไปดิ* จะช่วยให้ถ้อยคำมีความหนักแน่นมากยิ่งขึ้น

เมื่อได้ผลวิเคราะห์หาหน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *ดิ* แล้ว ผู้วิจัยออกแบบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาการใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ การแสดงบทบาทสมมติ (role-play) ซึ่งประกอบด้วยสถานการณ์การสื่อสารที่ดัดแปลงมาจากบริบทการปรากฏของอนุภาคลงท้าย *ดิ* ในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ เครื่องมือดังกล่าวจึงเป็นการจำลองสถานการณ์การใช้ภาษาจริงเพื่อทดสอบการโต้ตอบของผู้ให้ข้อมูลโดยไม่มีการเตรียมตัวมาก่อน ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้การแสดงบทบาทสมมติ จำนวน 5 สถานการณ์ ซึ่งผู้พูด A และผู้พูด B สนทนากันและสลับบทบาทกันตั้งแต่สถานการณ์แรกจนถึงสถานการณ์สุดท้าย รวมเป็น 10 สถานการณ์ เช่น สถานการณ์ที่ 1 ผู้พูด A ต้องเล่าเรื่องผี แต่ผู้พูด B ไม่เชื่อเรื่องที่เพื่อนเล่า เมื่อถึงสถานการณ์ที่ 5 ผู้พูด B ต้องเล่าเรื่องหิมะตก แต่ผู้พูด A ไม่เชื่อเรื่องที่เพื่อนเล่า เป็นต้น เนื่องจากการใช้อนุภาคลงท้ายมักจะปรากฏในภาษาพูดมากกว่าภาษาเขียน งานวิจัยนี้จึงเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงของผู้ให้ข้อมูลแทนการเขียนตอบ โดยเลือกเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้พูดภาษาไทยมาตรฐานเป็นภาษาแม่ที่มีอายุระหว่าง 20-30 ปี มีการศึกษาสูงกว่าหรือเท่ากับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพศชาย จำนวน 10 คน และเพศหญิง จำนวน 10 คน ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลช่วงอายุ 20-30 ปีเนื่องจากพบว่าอนุภาคลงท้าย *ดิ* ปรากฏในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติหลังปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมา และผลการวิจัยจากงานวิจัยนาร่องพบว่าผู้ให้ข้อมูลในช่วงอายุ 50-60 ปี ส่วนใหญ่ไม่ใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* ดังนั้นจึงเป็นไปได้ว่าจะพบการใช้ *ดิ* ในกลุ่มผู้พูดภาษาไทยที่อยู่ในช่วงอายุ 20-30 ปีนี้มากกว่า นอกจากนี้ ข้อสังเกตที่พบจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยของสุมินตรา มาคล้าย (2559) พบว่าผู้ให้ข้อมูลเพศหญิงมักจะใช้อนุภาคลงท้าย *นะ* และ *สิ* มากกว่าเพศชาย งานวิจัยนี้จึงศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยเรื่องเพศที่อาจเกี่ยวข้องกับการใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ*

ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเครื่องมือในการเก็บข้อมูลโดยให้ผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่จำนวน 2 คนทดลองแสดงบทบาทสมมติ และหากพบข้อผิดพลาดของเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการปรับปรุงและแก้ไขก่อนจะนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่เป็นที่เรียบร้อยแล้ว (รหัสโครงการวิจัย CMUREC 63/010) หลังจากนั้นผู้วิจัยได้จัดการข้อมูลโดยการนำไฟล์เสียงของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดมาถอดเสียงพูดโดยผู้วิจัยและเจ้าของภาษาอีก 4 คน เมื่อได้

ข้อมูลมาแล้วผู้วิจัยจะนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาหน้าที่ยี่ห้อสารด้วยการเปรียบเทียบถ้อยคำโดยการตัดและเพิ่มอนุภาคลงท้าย ดี ตามตัวอย่าง (1) และเปรียบเทียบการใช้อนุภาคลงท้าย ดี ระหว่างผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่เพศชายและเพศหญิง โดยนำผลการวิจัยไปทดสอบทางสถิติด้วย The Mann-Whitney U Test เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่เป็นอิสระต่อกัน และเป็นข้อมูลที่แจกแจงไม่ปกติ กล่าวคือ ข้อมูลขึ้นอยู่กับความถี่ของการใช้อนุภาคลงท้าย ดี ของผู้ให้ข้อมูลแต่ละคนในแต่ละกลุ่ม

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์หน้าที่ยี่ห้อสารของอนุภาคลงท้าย ดี ในคลังข้อมูลภาษาไทย พบว่าอนุภาคลงท้าย ดี มีหน้าที่ยี่ห้อสารทั้งหมด 4 ประการ คือ ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ ทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น แสดงความไม่สนใจหรือไม่พอใจในเรื่องที่กำลังสนทนา และเกริ่นนำหัวเรื่องที่มีความขัดแย้ง แต่ผลการวิจัยจากการทดสอบการใช้อนุภาคลงท้าย ดี ของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ พบว่ามีการใช้อนุภาคลงท้าย ดี เพียงสองหน้าที่ยี่ห้อสาร คือ ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ และทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น

1.หน้าที่ยี่ห้อสารของอนุภาคลงท้าย ดี จากคลังข้อมูลภาษา

จากข้อมูลที่ผ่านมาเกณฑ์การคัดเลือกทั้งหมด 164 ถ้อยคำ พบหน้าที่ยี่ห้อสารของอนุภาคลงท้าย ดี ทั้งหมด 4 ประการ ได้แก่ หน้าที่ยี่ห้อสารที่ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจและหน้าที่ยี่ห้อสารที่ทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่นซึ่งพบมากที่สุดถึงร้อยละ 52.44 และ 37.80 ตามลำดับ ส่วนหน้าที่ยี่ห้อสารแสดงความไม่สนใจหรือไม่พอใจในเรื่องที่กำลังสนทนาและหน้าที่ยี่ห้อสารเกริ่นนำหัวเรื่องที่มีความขัดแย้งพบจำนวนไม่มาก โดยพบเพียงร้อยละ 6.10 และ 3.66 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 หน้าที่ยี่ห้อสารของอนุภาคลงท้าย ดี จากคลังข้อมูลภาษา

หน้าที่ยี่ห้อสาร	ความถี่ของ ดี	ร้อยละ
1. ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ	86	52.44
2. ทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น	62	37.80
3. แสดงความไม่สนใจหรือไม่พอใจในเรื่องที่กำลังสนทนา	10	6.10
4. เกริ่นนำหัวเรื่องที่มีความขัดแย้ง	6	3.66
รวม	164	100

การทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ 1.1

อนุภาคลงท้าย ดี ใช้ในการสั่งหรือห้ามเพื่อให้ถ้อยคำมีอำนาจ โดยผู้พูดและผู้ฟังมีความสัมพันธ์ที่สนิทสนมหรือค่อนข้างสนิทสนมกันในระดับหนึ่ง ตัวอย่าง (2) เป็นสถานการณ์ที่ผู้พูดบอกขอผู้ฟังและพยายามจะเปลี่ยนเรื่องสนทนา โดยที่ผู้ฟังยังไม่ทันได้ตั้งตัว ผู้ฟังจึงใช้อนุภาคลงท้าย ดี เพื่อห้ามไม่ให้ผู้พูดเปลี่ยนเรื่อง

(2) *อย่ามาเปลี่ยนเรื่องดิ นี่นายบอกขอคนอื่นเค้าหน้าตาเฉยได้ไงเนี่ย*

ตัวอย่าง (3) เป็นสถานการณ์ที่ผู้พูดกำลังพูดถึงเสียงสุนัขที่กำลังนอนอยู่ โดย A กล่าวว่า หมาหอนเนี่ย ที่ไหนก็เหมือนกันหมดแหละ แต่ B คำนวณว่าเสียงหอนของสุนัขในแต่ละที่มีความแตกต่างกัน และใช้อนุภาคลงท้าย ดี ในถ้อยคำ นายฟังดิๆ ดิ

(3) A: หมาหอนเนี่ย ที่ไหนก็เหมือนกันหมดแหละ

B: นายฟังกี้ ดิ

การทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น 1.2

เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำหนึ่งในบริบทที่ต้องการยืนยันข้อมูล การใช้อนุภาคลงท้าย ดิ จะช่วยทำให้ข้อมูลของผู้พูดกำลังสื่อสารมีความหนักแน่นมากขึ้น ตัวอย่าง (4) เป็นสถานการณ์ที่คู่สนทนากำลังพูดคุยกันเรื่องเสียงดังลิ้นที่ B ได้ยินมา ซึ่ง A ไม่แน่ใจหรือไม่เชื่อในสิ่งที่ได้ยินมา B จึงกล่าวว่า ดังดิ ซึ่งช่วยทำให้ถ้อยคำหรือข้อมูลที่กล่าวมีความหนักแน่นมากขึ้น

(4) A: เสียงมันดังขนาดนั้นเชียว

B: ดังดิ ฉันทยังชนลุกไม่หายเลย

ตัวอย่าง (5) เป็นสถานการณ์ที่คล้ายกับตัวอย่าง (4) กล่าวคือ A ถามบางสิ่งบางอย่าง และ B กล่าวถ้อยคำที่มีอนุภาคลงท้าย ดิ เพื่อทำให้ถ้อยคำนั้นมีความหนักแน่นมากขึ้นและเป็นการยืนยันว่าได้รับอีเมลแล้ว

(5) A: แล้วคุณได้รับอีเมลของผมหรือเปล่า

B: ได้ดิ นี่นายเล่นเน็ตตั้งแต่เช้าเลยเธอ

การแสดงความไม่สนใจหรือไม่พอใจในเรื่องที่กำลังสนทนา 1.3

หน้าที่การสื่อสารนี้พบในโครงสร้างถ้อยคำที่มีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ อนุภาคลงท้าย ดิ มักปรากฏร่วมกับถ้อยคำ ไม่รู้ ซึ่งมักจะพบในบริบทที่ผู้พูดไม่พอใจ ไม่สนใจในเรื่องที่กำลังสนทนา หรือรู้สึกรำคาญ ตัวอย่าง (6) เป็นสถานการณ์ที่ A สงสัยว่าทำไม B พูดถึงเพื่อนอีกคนหนึ่งในทางไม่ดี ในบริบทนี้ B ใช้อนุภาคลงท้าย ดิ ร่วมกับคำว่า ไม่รู้ เพื่อแสดงว่าตนเองรู้สึกไม่พอใจหรือรำคาญเพื่อนคนที่ A กำลังกล่าวถึง

(6) A: แล้วนายจะไปหาเรื่องเค้าทำไม เค้าอยู่ของเค้าเฉยๆ นะ

B: ก็ไม่รู้ดิ ไม่ถูกชะตา

การเกริ่นนำหัวเรื่องที่มีความขัดแย้ง 1.4

หน้าที่การสื่อสารนี้มักปรากฏอนุภาคลงท้าย ดิ เพื่อเกริ่นนำหัวเรื่องก่อนลงรายละเอียดเนื้อหาใจความของการสนทนา โดยมักพบในบริบทที่คู่สนทนาที่มีความคิดเห็นขัดแย้งหรือมีการเข้าใจผิด ผู้พูดจึงกล่าวถ้อยคำเพื่อค้าน หรือเพื่อแก้ไขข้อมูลให้เข้าใจใหม่ ตัวอย่าง (7) B เข้าใจว่า A และแม่ของเขายังอาศัยอยู่ด้วยกัน แต่ความเป็นจริงแล้วแม่ของ A ไม่ได้อยู่ด้วยกันแล้ว A จึงพูดตอบกลับโดยเริ่มเรื่องการสนทนาว่า

(7) A: แม่ฉันดิ แม่ฉันหนีไปแล้วเก

อีกตัวอย่างที่พบ ตัวอย่าง (8) สถานการณ์ที่หลายคนกำลังปรึกษากันเรื่องสถานที่ที่จะไปเที่ยวพักผ่อนร่วมกัน ซึ่งแต่ละคนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป A ต้องการพูดค้านความคิดเห็นของคนอื่นๆ จึงเลือกสถานที่ที่ตนเสนอแนะและใช้อนุภาคลงท้าย ดิ ในการเกริ่นนำว่า

(8) A: หัวหินดิ โรแมนติกสุดๆ

2.การใช้อนุภาคลงท้าย ดิ ของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่

ผลการวิจัยส่วนนี้ได้จากการเก็บข้อมูลด้วยการแสดงบทบาทสมมติของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่จำนวน 20 คน พบว่า มีการใช้อนุภาคลงท้าย ดิ ในสถานการณ์การสื่อสารเพียง 2 สถานการณ์เท่านั้น ได้แก่ การทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ ซึ่งพบในจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 51.02 รองลงมาคือการทำให้ถ้อยคำหนักแน่น ซึ่งพบร้อยละ 48.98 ในขณะเดียวกันไม่พบการใช้เพื่อแสดงความไม่สนใจในเรื่องที่กำลังสนทนาและเกริ่นนำหัวเรื่องที่มีความขัดแย้งเลย

ตารางที่ 2 ความหลากหลายของการใช้อินุภาคลงท้าย ดิ จากผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

หน้าที่การสื่อสาร	ความถี่ของ ดิ	ร้อยละ
1. ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ	50	51.02
2. ทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น	48	48.98
3. แสดงความไม่สนใจหรือไม่พอใจในเรื่องที่กำลังสนทนา	0	0
4. เกริ่นนำหัวเรื่องที่มีความขัดแย้ง	0	0
รวม	98	100

ในส่วนของการใช้อินุภาคลงท้าย ดิ ของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่เพศชายและเพศหญิง พบว่าในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศชายมีการใช้อินุภาคลงท้ายดังกล่าวทั้งหมด 47 ครั้งจากถ้อยคำทั้งหมด 3,784 ถ้อยคำ โดยความถี่ของการใช้อินุภาคลงท้าย ดิ ที่คิดจากค่าเฉลี่ยของการใช้อินุภาคลงท้ายดังกล่าวต่อจำนวนถ้อยคำทั้งหมดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศชาย คือ ร้อยละ 1.28 และผู้พูดแต่ละคนใช้อินุภาคท้าย ดิ จำนวนแตกต่างกันไป ซึ่งพบความหลากหลายของการใช้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ความหลากหลายของการใช้อินุภาคลงท้าย ดิ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศชาย

หน้าที่การสื่อสาร	ความถี่ของ ดิ	ร้อยละ
1. ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ	24	51.06
2. ทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น	23	48.94
รวม	47	100

ตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าอินุภาคลงท้าย ดิ ใช้เพื่อทำให้ถ้อยคำมีอำนาจมากที่สุดถึงร้อยละ 51.06 รองลงมาคือใช้เพื่อทำให้ถ้อยคำหนักแน่น คิดเป็นร้อยละ 48.94 ตัวอย่าง (9) เป็นการใช้อินุภาคลงท้าย ดิ ในการทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ โดยผู้ให้ข้อมูล M1⁵ พูดกับ M2 สถานการณ์ คือ ผู้ให้ข้อมูล M2 ถูกแมลงบินเข้าตา และขอร้องให้ผู้ให้ข้อมูล M1 ช่วยเอาแมลงออกจากตา แต่ระหว่างรอให้เพื่อนช่วย ผู้ให้ข้อมูล M2 ขี้ตา เนื่องจากคันและแสบตา ผู้ให้ข้อมูล M1 จึงใช้อินุภาคลงท้าย ดิ ใน *มึงอย่าขี้ตาดี* ซึ่งเป็นการสั่งห้ามผู้ให้ข้อมูล M2 ขี้ตา มิฉะนั้นอาการที่แมลงเข้าตาจะยิ่งแย่ลงไป

(9) M1: *มึงใจเย็น มึงอย่าขี้ตาดี มึงจะขี้ทำไม มึงจะเอาแมลงเข้าตามึงรีไร มึงใจเย็นๆ อยู่เนิงๆ*

M2: *มันแสบอะ*

M1: *เออ เดียวกูดูให้ ค่อยๆ ค่อยๆ*

ตัวอย่าง (10) เป็นการใช้อินุภาคลงท้าย ดิ ในการทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น โดยผู้ให้ข้อมูล M12 คิดว่าเพื่อนลืมวันเกิดของตนเอง จึงพยายามถามผู้ให้ข้อมูล M11 ว่าจำได้หรือไม่ว่าวันศุกร์ที่จะถึงนี้เป็นวันอะไร จากนั้นผู้ให้ข้อมูล M11 ตอบว่า *จำได้ดี* เพื่อเป็นการยืนยันหนักแน่นว่าตนเองจำวันเกิดของ M12 ได้

(10) M11: *วันศุกร์ วันเสาร์ไม่ว่าง ทำไมอะ*

M12: *อ้อ ไม่ๆ คือมึงจำได้มัยว่ามันเป็นวันอะไรอะ*

M11: *จำได้ดี ทำไมกูจะจำไม่ได้วะ*

M12: *วันอะไร*

⁵ ผู้วิจัยกำกับผู้ให้ข้อมูลด้วยตัวอักษร โดย M หมายถึงเพศชาย F หมายถึงเพศหญิง และหมายเลข เช่น เลข 1 หมายถึง คนที่ 1

M11: วันเกิดมึงไง

ในกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศหญิง พบว่ามีการใช้อินุภาคลงท้ายดังกล่าวดังทั้งหมด 51 ครั้งจากถ้อยคำทั้งหมด 4,446 ถ้อยคำ โดยความถี่ของการใช้อินุภาคลงท้าย ดี ซึ่งคิดจากค่าเฉลี่ยของการใช้อินุภาคลงท้ายดังกล่าวดังต่อจำนวนถ้อยคำทั้งหมดของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศหญิง คือ ร้อยละ 1.38 และผู้พูดแต่ละคนใช้อินุภาคท้าย ดี จำนวนแตกต่างกันไปเช่นเดียวกันกับกลุ่มเพศชาย ทั้งนี้ความหลากหลายของการใช้อินุภาคลงท้าย ดี โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศหญิงมีดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ความหลากหลายของการใช้อินุภาคลงท้าย ดี โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศหญิง

หน้าที่การสื่อสาร	ความถี่ของ ดี	ร้อยละ
1. ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ	26	50.98
2. ทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น	25	49.02
รวม	51	100

ความหลากหลายในการใช้อินุภาคลงท้าย ดี ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศหญิงคล้ายคลึงกับกลุ่มเพศชาย โดยการทำให้ถ้อยคำมีอำนาจพบร้อยละ 50.98 และการทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่นคิดเป็นร้อยละ 49.02 ตัวอย่าง (11) เป็นการใช้อินุภาคลงท้าย ดี เพื่อทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ เป็นสถานการณ์ที่ผู้ให้ข้อมูล F11 ไปเข้าห้องน้ำ และแอบเห็นผู้ให้ข้อมูล F12 ใส่เกลือในน้ำผลไม้และจะให้ตนดื่ม ผู้ให้ข้อมูล F12 ใช้อินุภาคลงท้าย ดี ในถ้อยคำ แกกินดี ที่เป็นการเชิญชวน อีกทั้งผู้ให้ข้อมูล F12 ยังใช้อินุภาคลงท้ายนี้อีกครั้งใน ลองชิมดูดี เพื่อนำการชวนให้เพื่อนดื่มน้ำผลไม้ที่ตนเองแกล้งโดยใส่เกลือเอาไว้ การใช้อินุภาคลงท้าย ดี ในการเชิญชวนนี้มีอำนาจมากกว่าอินุภาคลงท้ายอื่นๆ เช่น ลองชิมดูนะ หรือ ลองชิมดูเถอะ เป็นต้น

(11) F12: เนี่ย เอาน้ำผลไม้มาให้ แกกินดี จะได้สดชื่น ชดเชยอะไรที่เสียไป

F11: อืม ไม่เป็นไร เห็นแกชอบน้ำผลไม้ แกกินก่อนเลยเปล่า

F12: เหย้ ไม่ เราซื้อของเรามาแล้ว อันนี้เนี่ยเอามาให้แก ร้านนี้อร่อยมากเลยนะ ลองชิมดูดี

F11: อืม ไม่ดีกว่ามั้ง เมื่อกี้เห็นนะว่าทำอะไรอะ

ตัวอย่าง (12) เป็นสถานการณ์ที่ผู้ให้ข้อมูล F8 เล่าเรื่องผีที่เจอเมื่อคืนให้ผู้ให้ข้อมูล F7 ฟัง แต่ F7 ไม่เชื่อ ดังนั้นผู้ให้ข้อมูล F8 จึงกล่าวว่า ไม่ดี มันมีจริงๆ เพื่อช่วยยืนยันความหนักแน่นและค้ำความเชื่อของ F8

(12) F8: มี ก็เห็นอะ

F7: มึงคิดไปเองป่าว

F8: ไม่ดี มันมีจริงๆ

F7: จึ้นเดียวกูไปล่าทำผีดูนะ เผื่อมันจะมี แต่กูว่าไม่น่าจะมีวะ

หากเปรียบเทียบความถี่ของการใช้จากผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่ม พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศหญิงใช้อินุภาคลงท้าย ดี มากกว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศชายเล็กน้อย คือ ร้อยละ 1.38 และ 1.28 ตามลำดับ เมื่อทดสอบด้วยสถิติ The Mann-Whitney U Test พบว่าความถี่ของการใช้อินุภาคลงท้าย ดี ระหว่างผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน [$Z = -.945$, Asymp. Sig. (2-tailed) = .345, $p < .05$]

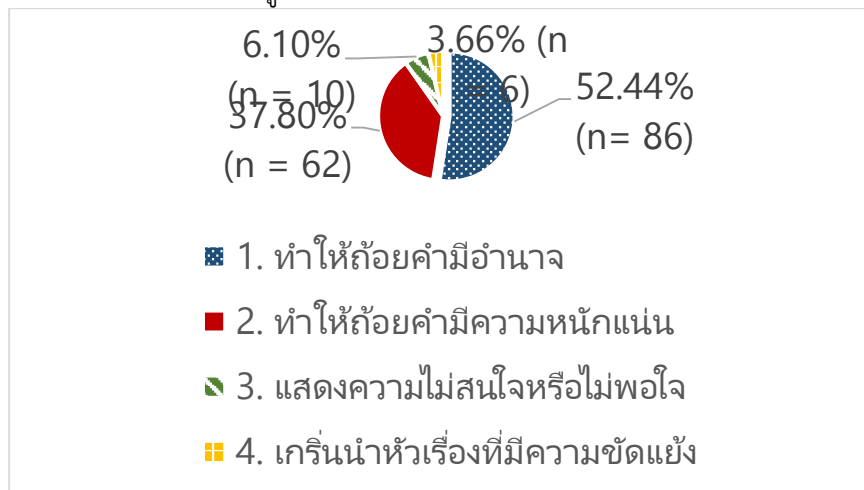
ตารางที่ 5 เปรียบเทียบความถี่ของการใช้อินุภาคลงท้าย ดี โดยผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่ม

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	จำนวนถ้อยคำเฉลี่ย	จำนวน ดี เฉลี่ย	ร้อยละ
เพศชาย	378.4	4.7	1.28

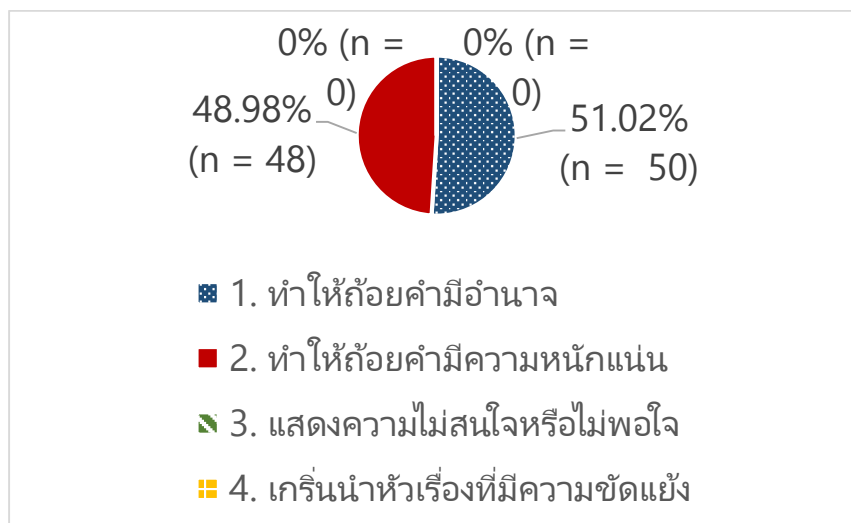
เพศหญิง	444.6	5.1	1.38
---------	-------	-----	------

.3หน้า ที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย ดี จากคลังข้อมูลภาษาและการใช้จริง

อนุภาคลงท้าย ดี ที่ปรากฏในคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติมีหน้าที่ 4 ประการ คือ ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ ทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น แสดงความไม่สนใจหรือไม่พอใจในเรื่องที่กำลังสนทนา และเกริ่นนำหัวเรื่องที่มีความขัดแย้ง แต่ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลที่เป็นผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ใช้ภาษาจริง พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลใช้ ดี เพียง 2 หน้าที่ คือ ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจและทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น ส่วนความถี่ของหน้าที่การแสดงความไม่สนใจหรือไม่พอใจในเรื่องที่กำลังสนทนาและการเกริ่นนำหัวเรื่องที่มีความขัดแย้งพบน้อยในคลังข้อมูลภาษา มีเพียงร้อยละ 6.10 และ 3.66 ตามลำดับ

แผนภาพที่ 1 หน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย ดี จากคลังข้อมูลภาษา

แผนภาพที่ 2 หน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย ดี จากการใช้ของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่

สรุปผล และอภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้วิเคราะห์หน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย ดี จากคลังข้อมูลภาษาไทยแห่งชาติ พบว่าอนุภาคลงท้าย ดี มีหน้าที่การสื่อสารทั้งหมด 4 ประการ คือ ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ ทำให้ถ้อยคำมีความหนัก

แน่น แสดงความไม่สนใจหรือไม่พอใจในเรื่องที่กำลังสนทนา และเกริ่นนำหัวเรื่องที่มีความขัดแย้ง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับหน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *สิ* ในงานของ Maklai (2016) พบว่าหน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *ดิ* และ *สิ* มีความใกล้เคียงกันเป็นอย่างมาก ยกเว้นหน้าที่การสื่อสารทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่นในบริบทที่เมื่อผู้พูดต้องการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าตนเองรู้ทัน ซึ่งเป็นบริบทที่ไม่พบการใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* อนุภาคลงท้าย *ดิ* จึงจัดเป็นรูปแบบรูปหนึ่งของอนุภาคลงท้าย *สิ* โดยที่ผู้พูดสามารถเลือกใช้ทั้งสองอนุภาคแทนกันได้ ในบริบทต่างๆ ได้เกือบทุกบริบท ในส่วนของการศึกษาการใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* ในภาษาไทยของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่จำนวน 20 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศชาย 10 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศหญิง 10 คน โดยใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ การแสดงบทบาทสมมติจำนวน 10 สถานการณ์ที่มีการออกแบบตามบริบทและหน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *ดิ* ที่ได้จากการวิเคราะห์หน้าที่การสื่อสารจากคลังข้อมูลภาษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* ในแง่ของความถี่และความหลากหลายไม่แตกต่างกัน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสองกลุ่มใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* ในหน้าที่การสื่อสาร 2 ประการเท่านั้น ได้แก่ ทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ และทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยเรื่องเพศไม่มีผลต่อการใช้ออนุภาคลงท้าย

การศึกษาอนุภาคลงท้ายในภาษาไทยจำนวนมากได้กล่าวถึงรูปแบบของอนุภาคลงท้าย เช่น *ซิ* *ซี* และ *ซี* ซึ่งเป็นรูปแบบของอนุภาคลงท้าย *สิ* เป็นต้น โดยรูปแบบเหล่านี้ใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน (Bhamoraput, 1972; Peyasantiwong, 1981; Cooke, 1989; Iwasaki & Ingkaphirom, 2009; Phanthumeta, 2010) การศึกษาอนุภาคลงท้ายในภาษาญี่ปุ่นของ Uyeno (1971) อธิบายการใช้รูปแบบของอนุภาคลงท้าย *ne* ได้แก่ *ne(e) na* และ *na(a)* โดยผู้พูดจะเลือกใช้รูปแบบที่แตกต่างกันตามปัจจัยทางสังคมและรูปแบบของการสนทนา เช่นเดียวกับผลการวิจัยนี้ที่พบว่าอนุภาคลงท้าย *ดิ* เป็นหนึ่งในรูปแบบของอนุภาคลงท้าย *สิ* เนื่องจากความสอดคล้องกันในเชิงหน้าที่การสื่อสารและบริบทสถานการณ์ กล่าวคือ หน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *ดิ* มีความคล้ายคลึงกับอนุภาคลงท้าย *สิ* ของ Maklai (2016) โดยทำให้ถ้อยคำมีอำนาจ ทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น แสดงความไม่สนใจหรือไม่พอใจในเรื่องที่กำลังสนทนา และเกริ่นนำหัวเรื่องที่มีความขัดแย้ง อย่างไรก็ตาม ไม่พบหน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *ดิ* ทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่นในบริบทที่เมื่อผู้พูดต้องการแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่าตนเองรู้ทัน เช่น *นี่กว่าฉันจะหลงกลเธอย่างงั้นสิ* หรือ *งั้นแสดงว่านายอยากนั่งกับคุณเล้กงั้นสิ* (Maklai, 2016, p. 89) การไม่พบการปรากฏของอนุภาคลงท้าย *ดิ* ในบริบทนี้ อาจจะอธิบายได้ในแง่ของความถี่ในการปรากฏร่วมกันของ *งั้น* และ *สิ* ซึ่งเมื่อคำว่า *งั้น* เกิดร่วมกับอนุภาคลงท้าย *สิ* เป็นประจำ จนเกิดกระบวนการสร้างคำใหม่ (lexicalization) เป็นคำว่า *งั้นสิ* และพบในบริบทเฉพาะที่แสดงการรู้ทันเท่านั้น

นอกจากนั้น อนุภาคลงท้าย *ดิ* มักเกิดคู่กันกับรูปแบบของอนุภาคลงท้ายอื่นด้วย เช่น *อะดิ* และ *อ่าดิ* หรือปรากฏร่วมกับรูปบ่งชี้ใกล้-ไกล เช่น *นี่ดิ* และ *นั่นดิ* ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้สามารถแทนที่ด้วย *สิ* ได้โดยที่ความหมายไม่เปลี่ยน และมีลักษณะเชิงเน้นย้ำ (intensification) และโดยส่วนใหญ่มักใช้กันในกลุ่มวัยรุ่นหรือเป็นภาษาในสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งการเน้นย้ำนี้เป็นลักษณะที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ความรู้สึกของผู้ใช้ภาษาด้วยกัน (Poonlarp, 2009) เช่น *สิ* มีลักษณะเสียงวรรณยุกต์ต่ำมักปรากฏในบริบทคำพูดสนทนา (dialogue) หรือพบในภาษาเขียนที่เป็นคำพูดในอัญประกาศหรือในวรรณกรรมที่มีมุมมองแบบสรรพนามบุรุษที่หนึ่ง (first person narration) โดยแสดงการยืนยัน การเน้น การสั่งหรือกำชับ ตลอดจนความรู้สึกรำคาญ ยุ่งยากใจ ซึ่งการใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* สอดคล้องกันกับประเด็นการใช้ *สิ* เพื่อเน้นย้ำเช่นกัน

ข้อสังเกตเกี่ยวกับรูปภาษาจากงานวิจัยก่อนหน้านี้พบ คือ รูปแปรของอนุภาคลงท้ายมักจะมี ความคล้ายคลึงกันในทางสัทศาสตร์ โดยเฉพาะเสียงพยัญชนะ เช่น *นะ นะ* และ *น้ำ* หรือ *ละ ละ* และ *แล้ว* ซึ่งมีลักษณะเฉพาะทางเสียงเชิงปริมาณ (quantity system) เช่น ระบบความสั้น-ยาวของสระ เสียงทำนองเสียง (intonation system) เช่น สูง กลาง ต่ำ ขึ้น หรือ ตก และเสียงลงท้าย (termination system) เช่น การกัก-ไม่กักที่เส้นเสียง (glottalization) ในคำพูดต่อเนื่อง (Cheunkongchoo, 1956) นอกจากลักษณะข้างต้นนี้ รูปแปรอาจจะมี ความสัมพันธ์กันในการเปลี่ยนแปลงด้านเสียง (sound change) เช่น งานวิจัยของ Peyasantiwong (1981, p. 162) ที่พบว่า อนุภาคลงท้าย *เขี้ยว* หรือ *เจี้ยว* และ *ทีเดีย* หรือ *เทียว* เป็นรูปแปรของอนุภาคลงท้ายเดียวกัน ทั้งนี้ จากการสังเกตของผู้วิจัยต่อข้อค้นพบของ Peyasantiwong (1981) พบว่า รูปแปร *เขี้ยว* หรือ *เจี้ยว* และ *ทีเดีย* หรือ *เทียว* มีความเชื่อมโยงกันทางเสียงพยัญชนะต้นที่เกิดจากปรากฏการณ์การกร่อนหรือลดเสียง (phonetic reduction)

เช่นเดียวกับผลการวิจัยนี้ที่พบว่า รูปแปร *ดิ* เกิดจากปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงของเสียงพยัญชนะต้นของอนุภาคลงท้าย *สิ* กล่าวคือ เสียง /s/ ที่เป็นเสียงเสียดแทรก (fricative) กลายเป็น /d/ ที่เป็นเสียงกัก (stop) ปรากฏการณ์เช่นนี้มีชื่อเรียกว่า fortition หรือการเพิ่มความแข็งแกร่งของเสียง (strengthening) (Bybee & Easterday, 2019, p. 267) ในงานวิจัยของ Bybee and Easterday (2019) ทำการศึกษาเรื่องการลด (lenition) และการเพิ่มความแข็งแกร่ง (fortition) ของเสียงพยัญชนะ โดยเก็บข้อมูลจาก 81 ภาษาทั่วโลก ซึ่งมีส่วนหนึ่งของผลการวิจัยพบว่า ภาษาหลายๆ ภาษา มีปรากฏการณ์ที่เรียกว่า fricative strengthening ตัวอย่างเช่น ภาษา Kadiweu ภาษา Koiari และ ภาษา Ningil ในภาษาเหล่านี้เสียงพยัญชนะต้นที่เป็นเสียงเสียดแทรกกลายเป็นเสียงกักที่มีความแข็งแกร่งเพิ่มขึ้น Russ (1996) ได้กล่าวถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงด้านเสียงว่าเกิดจากอิทธิพลของปัจจัยนอกเหนือจากภาษาศาสตร์ (extralinguistic factor) เช่น ลักษณะทางกายภาพของผู้พูด หรือลักษณะทางภูมิศาสตร์ และปัจจัยทางภาษาศาสตร์ (linguistic factor) เช่น ระบบเสียงของภาษานั้นๆ เป็นต้น

ข้อสังเกตที่พบเพิ่มเติมจากงานวิจัยนี้ คือ ถึงแม้ว่าอนุภาคลงท้าย *ดิ* จะใช้ในรูปแบบความสัมพันธ์ที่สนิทสนมกันระหว่างคู่สนทนา (intimate relationship) แต่อนุภาคลงท้ายดังกล่าวยังใช้เพื่อแสดงอำนาจ (power) ของผู้พูดออกมา กล่าวคือ ผู้พูดมักแสดงให้เห็นว่าตนเองมีประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ผู้ฟังเผชิญอยู่ หรือผู้พูดอาจมองว่าตนเองมีความรู้ในเรื่องที่กำลังสนทนามากกว่าและมั่นใจว่าควรจะเป็นเช่นนั้น โดยมุ่งหวังให้ผู้ฟังเชื่อหรือคล้อยตาม จึงเป็นการเน้นว่าผู้พูดมีความเกี่ยวข้อง (involvement) กับผู้ฟังเพื่อถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์นั้นๆ และเชื่อว่ามุมมองของตนเองนั้นถูก ข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับเจตนาที่พบในภาษาแสดงความคิดเห็น (evaluative language) (Drasovean & Tagg, 2015) ในส่วนของสถานการณ์การสื่อสาร ผู้พูดอาจรู้สึกที่ตนเองถือไพ่เหนือกว่าหรือไม่ได้เผชิญความยุ่งยากเหมือนกับผู้ฟัง ในขณะเดียวกันผู้พูดบางคนมีความมั่นใจว่าตนเองมีพรรคพวกหรือคนส่วนใหญ่ที่คิดเหมือนกันกับตนเองอยู่

น่าสังเกตว่าปัจจุบันมีอนุภาคลงท้ายอื่นนอกเหนือจาก *ดิ* ที่ใช้ในภาษาพูดหรือสื่อสังคมออนไลน์ เช่น *จิ* ใน *นั่นจิ* *ไปด้วยจิ* ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ อาจจะต้องพิจารณาเงื่อนไขการเกิดร่วม (collocational restriction) ของอนุภาคลงท้ายเกิดใหม่เหล่านี้กับองค์ประกอบของถ้อยคำ เช่น การศึกษาเชิงอรรถศาสตร์รูปนัย (formal semantics) บริจเฉทวิเคราะห์ (discourse analysis) เช่น จุดเน้น (focus) หรือการศึกษาเชิงวิเคราะห์เชิงอภิภาษา (metalinguistic analysis) เพื่อวิเคราะห์เหตุผลการใช้อนุภาคลงท้ายทั้งในกลุ่มผู้พูดภาษาแม่และผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาต่างประเทศตามระดับประสบการณ์ทางภาษา (language exposure) ในอนาคตด้วยเช่นกัน

งานวิจัยนี้ยังพบสิ่งที่น่าสนใจแต่อยู่นอกเหนือขอบเขตของการศึกษา คือ อนุภาคลงท้าย *ดิ* และ *สิ* ในวลีเฉพาะ หากนำวลีเฉพาะที่ไม่ใช่ข้อมูลที่ผ่านเกณฑ์ในงานวิจัยนี้มาวิเคราะห์ เช่น *จริงดิ* และ *จริงสิ* จะพบว่าความหมายของทั้งวลีเฉพาะแตกต่างกัน กล่าวคือ *จริงดิ* มีความหมายในเชิงคำถามและผู้พูดแสดงออกถึงความไม่มั่นใจ จึงถามย้ำหรือถามซ้ำ เช่น A พูดว่า *ฉันถูกลอตเตอรี่* B กล่าวว่า *จริงดิ* ในส่วนของ *จริงสิ* มีความหมายในเชิงของการคิดออกหรือนึกออกแบบฉับพลัน เช่น A พูดว่า *ฉันถูกลอตเตอรี่* B กล่าวว่า *จริงสิ* *ฉันก็ซื้อนี่นา* ดังนั้นการใช้วลีเฉพาะ *จริงดิ* และ *จริงสิ* ให้ความหมายแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

ในส่วนของการใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* ของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพศชายและหญิงใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* ในแง่ของความถี่และความหลากหลายไม่แตกต่างกัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่าเพศอาจจะไม่ได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความแตกต่างในการใช้หรือการเลือกใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* นอกจากนี้พบว่าผู้ให้ข้อมูลใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* เพียง 2 หน้าที่การสื่อสารเท่านั้น คือ การทำให้ถ้อยคำมีอำนาจและการทำให้ถ้อยคำมีความหนักแน่น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการใช้อนุภาคลงท้าย *สิ* ของกลุ่มผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ของ Maklai (2016) ที่พบว่ากลุ่มผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ใช้อนุภาคลงท้าย *สิ* ไม่ครบทุกหน้าที่ที่พบจากคลังข้อมูลภาษา โดยเฉพาะหน้าที่การสื่อสารเกริ่นนำหัวเรื่องแบบแย้ง หากวิเคราะห์จากความถี่ของหน้าที่การสื่อสารที่พบในคลังข้อมูลภาษาเทียบกับความถี่จากการใช้จริงของผู้พูดภาษาไทยเป็นภาษาแม่ พบว่าหน้าที่การสื่อสารของอนุภาคลงท้าย *ดิ* ที่ไม่พบจากการใช้จริงนั้น เป็นหน้าที่การสื่อสารที่มีความถี่น้อยในคลังข้อมูลภาษา ซึ่งอาจจะเป็นเพราะอนุภาคลงท้าย *ดิ* ปรากฏในบริบทและสถานการณ์เฉพาะที่ไม่ได้พบเจอในชีวิตประจำวันบ่อยนัก เช่น การแสดงความไม่พอใจผู้อื่น การทะเลาะ หรือการถกเถียงกับผู้อื่น เป็นต้น หัวข้อของการสนทนา (topic of conversation) จึงเป็นตัวแปรที่น่าสนใจที่สามารถนำมาศึกษาต่อในอนาคตได้เนื่องจากงานวิจัยนี้ออกแบบสถานการณ์การสื่อสารจากคลังข้อมูลภาษาที่พบเท่านั้น หากมีการให้สถานการณ์การสื่อสารอื่นที่เป็นไปได้มากขึ้นอีกอาจพบหน้าที่การใช้อนุภาคลงท้าย *ดิ* หรืออนุภาคลงท้ายเกิดใหม่อื่นๆ มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- Anchaleenakoon, S. (2009). *Rabopkhamthai* [Thai morphological system]. Bangkok: Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Bhamoraput, A. (1972). *Final particles in Thai* (M.A. Thesis). Providence, Rhode Island: Brown University.
- Bybee, J. & Easterday, S. (2019). Consonant Strengthening: A Crosslinguistic Survey and Articulatory Proposal. *Linguistic Typology*, 23(2). 263-302.
- Cheunkongchoo, T. (1956). *The Prosodic Characteristics of Certain Particles in Spoken Thai*. (M.A. Thesis), London: University of London.
- Cooke, J. R. (1989). *Thai Sentence Particles and Other Topics*. Canberra: Department of Linguistics, Research school of Pacific Studies, The Australian National University.
- Drasovean, A., & Tagg, C. (2015). Evaluative Language and Its Solidarity-building Role on TED.com: An Appraisal and Corpus Analysis. *Language@Internet*, 12(1), Retrieved from <https://www.languageatinternet.org/articles/2015/drasovean>
- Emmott, C. (1997). *Narrative Comprehension: A Discourse Perspective*. Oxford: Oxford University Press.
- Goddard, C. (2005). *The Language of East and Southeast Asia: An Introduction*. Oxford: Oxford University Press.
- Iwasaki, S., & Ingkaphirom, P. (2009). *A reference grammar of Thai*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Maklai, S. (2016). *Kanrap anuphaklongthai na lae si khong phurien phasathai pen phasateesong* [The acquisition of the Thai final particles na and si by learners of Thai as a second language] (Doctoral dissertation, Chulalongkorn University). Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/50160>
- Panupong, V. (1998). *Khrongsang khong phasathai: rabopwaiyakorn* [The Structure of Thai: Grammatical system]. Bangkok: Ramkhamhaeng University.
- Panyametheekul, S. & Rusawaeng T. (2017). Kanchai khamthai mai trongtam mattrathan nai kansuesan onlai [The use of non-standard Thai words in an online communication]. *VACANA*, 5(1). 62-79.
- Peyasantiwong, P. (1981). *A Study of Final Particles in Conversational Thai*. Ann Arbor: University Microfilms International.
- Phanthumeta, N. (2010). *Waiyakornthai* [Thai grammar]. Bangkok: Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Poonlarp, T. (2009). *The Transfer of Expressive Meaning in the Translation of English Intensifiers into Thai* (Unpublished doctoral dissertation). Chulalongkorn University, Bangkok.

- Prasithrathsint, A. (2010). *Chanitkham nai phasathai: kanwikhro thang wakkayasamphan* [Parts of Speech in Thai: A Syntactic Analysis]. Bangkok: A.S.P Publishers.
- Russ, C. V. J. (1996). Explanation of sound change: How far have we come and where we are now? *York Papers in Linguistics*, 17. 333-349.
- Uyeno, T. Y. (1971). *A Study of Japanese Modality: A Performative Analysis of Sentence Particles* (Doctoral dissertation). Michigan: University of Michigan.
- Werth, P. (1999). *Text Worlds: Representing Conceptual Space in Discourse*. Harlow: Longman.
- Worathamrong, S. (2015). *A Pragmatic Study of Compliments and Compliment Responses by Thais and Americans: Cross-cultural, Interlanguage and Metalinguistics Studies* (Doctoral dissertation, Chulalongkorn University). Retrieved from <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/50304>.